

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum II. Decretalium, Per Triginta Titulos Distributum, In Quo Agitur
De Judiciis, Foro Competenti, Libelli Oblatione, Mutuis petitionibus, ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1708

§. 1. An Religiosi possint esse testes?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73001](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73001)

excommunicati, & participes, vel socii criminis, ad testimonium admittantur: præsertim, in probationum aliarum defectum contra hæreticos, crederites, fautores, receptatores & defensores eorum, si ex verisimilibus conjecturis, & ex numero testium, aut personarum (tam deponentium, quam eorum, contra quos deponitur) qualitate, ac aliis circumstantiis sic testificantes, falsa non dicere, præsumantur; & c. 8. eod. in 6. §. Licet verò, ibi. Licet verò periuri à testimonio, etiam post pœnitentiam, repellantur: si tamen ii, qui coram inquisitoribus jurantes, tam de se, quam de aliis super factò hæresis dicere veritatem, eam celando dejerent, & postmodum velint corrigere dictum suum, contra se, ac alios suos complices deponendo (cùm crimen huiusmodi sit exceptum) si ex manifestis indiciis apparuerit, tales non animi levitate, aut odii fomite, seu corruptione pecunie; sed Zelo fidei orthodoxæ dictum suum velle corrigere, ac modò, (quæ prius tacuerant) revelare in favorem fidei (nisi aliud obsistat) stari debet, tam contra se, quam contra reliquos, attestationibus eorundem. Tertio, nisi communiter reputentur liberi; Farinacius in praxi crimin. q. 55. à n. 169. quartò nisi liber factus deponat de visis tempore servitutis, L. 99. ff. de V. S. Not. autem hæc procedere solum de servis strictè acceptis, sive mancipiis; non autem de colonis originariis, & adscriptitiis; sic Layman l. 5. summe tr. 10. p. 4. c. 2. n. 5. de servis. V. n. 1540. his generaliter præmissis:

§. I.

An Religiosi possint esse testes?

1535. **Q**uæstio est. I. an Regularis cum licentia sui Superioris in causis civilibus sit testis idoneus? de hoc agitur 14. q. 2. c. 2. ubi dicitur: quanquam Sacerdotum testimonium credibilius habeatur, tamen ipsi in secularibus negotiis pro testimonio, aut conficiendis instrumentis, non rogentur: quia eos in talibus rebus esse non convenit. Si autem eventu aliquo causæ interfuerint, & aliquid viderint, vel audierint ubi nullæ idoneæ secularium inveniantur personæ (ne veritas occultetur, & malus, ut

bonus æstimetur) in providentia proprii Episcopi sit, ut aut coram se, & competentibus Judicibus, aut aliter honorificè veritatem attollant. Ex quo Doctores communiter deducunt, quòd Regularis (quantum est vi status) sit testis idoneus in iudicio, quando deponere debet coram Iudice, præstito juramento, cui subjectus non est; sic Layman. l. 4. tr. 5. c. 11. n. 3. Si autem coram Iudice non suo sine superioris licentia deponat, validè, sed illicitè agit; sic Abbas in c. cum nuntius h. t. Sanchez l. 6. moral. c. 13. n. 108. quamvis, quoad Regulares exemptos, respectu Episcoporum, Delbene p. 2. de immun. & juris. Ecclesiast. c. 14. dub. 15. n. 4. teneat contrarium, quòd examen testium sit actus jurisdictionis, quâ in exemptos caret Episcopus. Sed hoc salvatur, examine remisso ad eorum Superiorem.

1536. **Q**uæstio est 2. An cum licentia sui Superioris Religiosi possint esse testes in testamentis, vel instrumentis? Resp. quòd sic; quia id nullo jure prohibetur, nec per hoc se quis subjicit alienæ jurisdictioni; sic Layman cit. c. 11. n. 3. imò Sanchez apud Pirhing, h. t. n. 9. tenet, nullam in casu dato requiri superioris licentiam; quod ibidem probabile censet Pirhing, saltem in testamento ad pias causas; quod etiam affirmat Delbene cit. n. 30. Similiter Religiosus in causa suæ Ecclesiæ est testis idoneus; sic Thom. Delbene cit. c. 16. d. 41. Sect. 2. n. 4. qualiter & Rector, Beneficiatus, vel Religiosus potest testificari in causa suæ Ecclesiæ; sic Delbene cit. Layman l. 3. summe tr. 5. c. 2. n. 5. gloss. in c. si erga, V. privetur. 2. q. 7. Abbas in c. ad audientiam, de appellat. n. 8. saltem in casu, ubi est difficultas probationis ratione loci, temporis, vel in his, quæ occultè fiunt; Gloss. in c. fin. de offic. Archidiacon. Si dicas: Regularibus interdictum est tractare negotia secularia, qualia sunt agere testem in iudicio, ut constat ex toto tit. 50. ne clerici, vel Monachi. Resp. 1. ex hoc interdicto, si locum habet, ad summum probari, quòd sine superioris licentia illicitè, non autem invalidè deponant. Resp. 2. actum testificandi, de quo locuti sumus, non veni-

venire in negotiis ibi interdictis Regularibus, ut dicemus tit. 50.

§. 2.

An pecuniâ corruptus sit testis idoneus?

1537. **T**Estis, cui pro actu testificandi pecunia, vel æquivalens datum, vel promissum est, censetur corruptus, hoc est, conductus, ut falsum testetur, ut diximus n. 1528. Hinc ejusmodi testis vel à parte adversa, vel Judice ex officio rejici potest, ac testimonium ejus non valet, *c. 1. h. t. ibi: testes ad testimonium dandum non conducantur pretio; & c. 8. eod.* sed hic sermo est solum de presis paupertate; paupertas autem non est causa sufficiens repellendi testem à testimonio, si alias est persona honesta, V. Vivianum Tom. I. communium opinionum, l. 4. tit. 10. n. 136. pag. 527. & n. 417. pag. 563. quamvis paupertas faciat, ut quis non sit omni exceptione major; Rota in Ferentina Bubalarum 4. Julii 1618. coram bon. mem. Buratto, inter ejus decisiones impress. decis. 349. n. 1. & decis. 444. n. 1. apud Farinacium p. 1. recentiorum. & c. fin. 14. q. 5. ubi ex D. Augustino dicitur: *Judex non debet vendere justum judicium, aut testis verum testimonium; quia vendit Advocatus justum patrocinium, Jurisperitus verum consilium. Illi enim inter utramque partem ad examen adhibentur: isti ex una parte consistunt. Cum autem judicia, & testimonia, que nec justa, nec vera vendenda sunt, iniqua & falsa venduntur: multo sceleratius utique pecunia sumitur, quia sceleratè etiam, quamvis à volentibus, datur. id, quod etiam habetur L. 3. §. Lege Julia, ff. de testib.* Et ideo sententia per corruptorum testium depositiones lata, retractari debet, *L. Divus, ff. de re judicat. & ibi Bartolus à n. 1.*

1538. Hæc conclusio procedit. 1. in teste corrupto, etiam ut verum deponat, *c. fin. 14. q. 5. cit. 2.* in corrupto, ut non ferat testimonium, *L. 1. ff. ad Leg. Juliam, de falsis, L. 3. §. Lege Julia, ff. h. t.* excipe, nisi deponat contra corruptentem. 3. in corrupto precibus, favore, amore, metu, ut falsum deponat,

c. 5. h. t. ubi Eugenius III. præscribens, quales esse, & qualiter jurare debeant, qui super consanguinitate deponunt, ita loquitur: quoties aliqui propter cognitionem propinquitatis separari petuntur: duobus vel tribus testibus adhibitis, qui de eadem consanguinitate supersint, vel totidem senioribus, & melioribus loci ejusdem id debet legitime comprobari: *probatio autem testium debet fieri duplici juramento, ut jurent se non privato odio, neque amicitia, neque pro aliquo commodo, quod habuerint, vel quod habent, vel habituri sint ad hoc jurandum inductos:* & sicut ipsi dicunt, rei veritatem accepisse à majoribus suis, & credere ita esse.

Ex quo sequitur 1. qui ex testimonio dato, vel dando, commodum; aut non dato, vel non dando damnum recipit, non esse testem idoneum; intellige, si ex eo directe moveatur; dicitur enim tunc deponere in propria causa ex *L. 1. ff. quando appellandum, ibi: palam est, eam esse propriam causam, cujus emolumentum, aut damnum ad aliquem suo nomine pertinet;* de quo etiam plura tractantur in *c. si testes, 4. q. 2.* Nec obstat, quòd commoda Universalitatis quodammodo etiam participant singuli; istud enim interesse, seu commodi participatio, non censetur esse tanta, ut in causis civilibus, præsertim non arduis, testimonium repellere possit; quia verisimile non est, quòd propter commodum universalitatis aliquis, maxime si Religiosus sit, aut Clericus bonæ vitæ, pejerare velit; cum negligi plerumque soleant, quæ communiter possidentur, *L. 2. C. quando, & quibus quarta pars & c. sic Felinus in c. insuper, 6. h. t. n. 2.*

§. 3.

An infames sint testes idonei?

ANte resolut. not. idem esse, testes legitimos, & omni exceptione majores. dicuntur autem legitimi, qui habent qualitates per leges requisitas; dicuntur omni exceptione majores, qui nullâ exceptione legitimâ, & juridicè repellere possunt. Jus enim plures statuit exceptiones, ob quas testimonium aliquis